

SoteDigi Oy:n lausunto; Hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä ja ajantasaisesta käsittelystä.

Yleistä:

Lakiesitys vie sinällään kansallista sosiaali- ja terveydenhuollon tietojen sähköisen käsittelyn edellytyksiä selkeämpään suuntaan. Kannatettavaa on, että lain rakenne ja terminologia olisivat nykyistä selkeämmät ja johdonmukaisemmat. Toivottavaa on myös, että esitettävä laki mahdollistaa Sote-tietojärjestelmäpalveluiden sujuvan käytön asiakkaalle sekä helpottaa tietojärjestelmien kehitystyötä.

Lausunnot:

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietorekisterien yhdistäminen, tietojen luovutuksiin liittyvä suostumusten hallinta ja tieto eri rekistereissä olevan tiedon olemassaolosta on tarpeen vaikka tietosisällön osalta tarkemman tason tieto olisikin erillisissä rekistereissä.

3. Lisäksi kansalaispalveluiden kehittäminen on etenemässä monella rintamalla ja samalla syntyy erillisiä rekistereitä/tietovarantoja joiden yhteentoimivuus ei ole käytön tai valtuuksien hallinnan osalta vaikea toteuttaa. Keskitetty ratkaisu ja yhtenäiset tietomallit mahdollistavat kansallisen tason kehittämisen.

- 1) Jotta asiakasta koskevat sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonkulku saadaan sujuvaksi, on tarpeen saada sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastiedon arkisto sisällytettyä osaksi valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden kokonaisuutta. Mahdollisuus tulisi olla sosiaali- ja terveydenhuollon yhteiseen asiakastiedon rekisteriin ilman hankalia asiakkaan suostumusmenettelyjä tai ainakin ei tarvittaisi erillisiä suostumuksia, jotta valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden (Kanta) tietojen luovutus mahdollistuu sujuvasti. Tämä toteutuessaan edellyttää aukottomasti toimivia käyttövaltuus- ja luovutuslokien seurantajärjestelmiä.
- 2) KELA on rekisterinpitäjä vain Tiedonhallintapalvelun, Reseptikeskuksen ja Omatietovarannon osalla. Muissa TE-tiedoissa maakunnat ovat järjestäjänä eli ovat rekisterinpitäjiä. Tästä seurauksena on erilliset rekisterit ja hallinta. Miten tietojen koostaminen voidaan lainsäädännön mukaan tehdä vaikkapa eri maakunnissa asuneiden henkilöiden osalta? Vaaditaanko jokaisen rekisterin osalta erilliset suostumukset tietojen luovutukseen?
- 3) Omatietovarantoa koskevassa lakiesityksessä pykälässä 13§ on esitetty asiakkaalta pyydettävää suostumusta, kun sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö antaa palvelua asiakkaalle. Palvelun antamisessa voi asiakkaan omista hyvinvointitiedoista olla merkittävä hyöty hoitotapahtumassa. Erillinen suostumuksen antaminen ammattihenkilölle voidaan kokea hankalaksi asiakkaan kannalta ja myös sähköisten palveluiden toteutuksen kannalta voi olla hankala toteuttaa.

- 4) Lisäksi tarve on tiivistää asukkaan kansalaispalveluiden ohjausta ja yhtenäistää käytäntöjä sähköisen palvelunohjauksen kannalta. On syntynyt ja syntymässä lukuisia eri osapuolten kehittämiä tietovarantoja asiakkaan sähköisiin palveluihin. Tämä vaikeuttaa yhtenäisten ja yhdenmukaisten tietojärjestelmien kehitystä ja käytön valvontaa. Digitalisaation edetessä tärkeää on huomioida, että kehittäminen etenee koordinoitusti ja tarve on kiinnittää huomiota kansallisiin ratkaisuihin.

- 5) Keskitettyihin rekistereihin (mm. Kanta) tallennettuihin tietoihin tulisi päästä kiinni (käyttövaltuuksien ja valtuutusten puitteissa) ohjelmallisesti. Nyt tietojen käyttö on rajoitettu OmaKanta kansalaisen käyttöliittymäpalvelun kautta tehtävään tarkasteluun.